

sorfaigénnyel jelentkezik. Ez mintegy 4—500 ezer suhángot jelent. Berendezkedve erre nem vagyunk, de mégis biztosítanunk kell. A legszűkebb keresztmetszet lesz — és ez a fásításnak fékjévé is válhat — a suhángnál a szállításnak, időben való helyhezállításnak vasúttal szinte megoldhatatlan kérdése.

Igyekeznünk kell ezért a suhángok nevelését minél közelebb vinni a fásítókhoz. A leghelyesebb az lenne, ha minden községben lenne csemetekertünk. A megyében 78 község van. Községenként 2 k. h.-t számítva, ez 156 k. h. csemetekertet jelentene. Csemetekertjeink ilyen mértékű felfuttatása nem jelentene túlzást, mert éppen ezzel tudnánk elérni azt, hogy kimerült csemetekertjeink egy részét ugarral pihentethessük. Ezekben a községi csemetekertekben főként az egyéni fásítási igényeket elégítenők ki, főleg akác és nyár, vagy a helyi talajadottságoknak megfelelő más fajta suhángokkal. Az egyes kertek területe is az előrelátható igényekhez igazodna. Ezeket a kerteket a lakott területekhez közel, lehetőleg iskolák mellett kell telepíteni és mint vándorcsemetekertek az erdőgazdaság kezelése alatt álljanak. Így a fásítókat már a suháng nevelésébe is be tudnók kapcsolni és időben közvetlen kapcsolatot építhetünk ki velük.

Az erdőgazdasági termelés fejlesztéséről hozott minisztertanácsi határozat végrehajtása a soproni tanulmányi erdőgazdaságban

KOSSOW JÓZSEF

a soproni tanulmányi erdőgazdaság főmérnöke

Múlt év júniusában meghirdetett új gazdasági politikánk szülöttként — a mezőgazdaság fejlesztéséről szóló határozat után — ez év májusában létrejött „Az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedésekről” szóló minisztertanácsi határozat, amely minden erdőgazdasági dolgozó szívét őszinte örömmel kell, hogy eltöltse. A határozat bizonyítéka annak, hogy kormányzatunk teljes mértékben tudatában van: mennyire fontos szektora népgazdaságunknak a fatermelés.

A határozat röviden, tömören magában foglalja mindazokat az irányelveket, amelyek elvezetnek bennünket a határozat első bekezdésében rögzített célhoz: „... biztosítani kell nagyobb mennyiségű, jobb minőségű és olcsóbb fa, valamint egyéb erdei termék termelését a lakosság és a népgazdaság számára.” A határozat megjelenése óta az erdészeti főigazgatóság a célt konkrétebben is meghatározta, részletes kidolgozása pedig már az erdőgazdaságok feladata.

Az évi növedék érdekében hozandó rendszabályok kidolgozása erdőművelési feladat.

Ezen a téren első és legfontosabb feladatunk — s ehhez rendkívül értékes segítséget fognak nyújtani a már részben elkészült, illetve most készülő üzemtervek — megállapítani a gondjainkra bízott erdők jelenlegi teljesítőképességét s az évi használat mértékét feltétlenül a teljesítőképesség határai közé kell szorítani. Ha nem ragaszkodunk a legszigorúbban ahhoz az alapelvhez, hogy az évi használat nem haladhatja túl az évi növedék mértékét, hanem a növedék létrehozására szükséges élő fatövébe nyúlunk bele, máris csatát veszítettünk, mert megfelelő növedék csak ki-

fogástalan termőképeségű és elegendő mennyiségű élőfakészleten jöhet létre.

Minthogy a háborús túlhasználatok, a tényleges háborús károk, valamint a 40-es évek derekán fellépett rendkívüli aszály nyomában járó szukárosítások vágásérett és a vágásérettséget leginkább megközelítő állományainkban tették a legnagyobb pusztítást, s ugyanakkor munkaerőhiány s egyéb okok következtében igen sok esedékes tisztítás és gyérités elmaradt, egyrészt erősen megbomlott — az idősebb állományok rovására — a korosztályok között az egyensúly, másrészt erősen felszaporodtak a tisztításra, illetve gyéritésre szoruló fiatal állományaink. *Szükséges tehát a véghasználati termelések visszaszorítása az ápolóvágások javára*, hogy ezzel egyrészt biztosítsuk jó növekedésben lévő idősebb állományoknak a növedégyarapításban való aktív részvételét s ugyanakkor az ápolóvágások fokozása révén fiatalosainkat és középkorú állományainkat is bekapcsolhassuk a több és jobb növedék szolgáltatásába. Ilyen rendszabályok segítségével lényegesen meg tudjuk gyorsítani az elmúlt másfél évtized szomorú nyomainak kiküszöbölését a reálisan megállapított évi összes fatömeg kitermelésének veszélyeztetése nélkül. Célunk elérése érdekében fokozott mértékben szükséges annak a főigazgatói utasításnak a szigorú betartása, hogy a fahasználatok kijelölése a fahasználati előadó és a művelési vonal közös feladata. Az utasítás nyomán vége szakadt annak az időnek, amikor a fahasználati vonal a felülről előírt választékokat az erdőművelési szempontok figyelmén kívül hagyásával ott volt kénytelen összeszedni, ahol erre lehetőség kínálkozott s az erdőművelés az öncélú használat által hátrahagyott ürök befoltozására volt kárhozthatva.

Az erdőművelés és fahasználat összefüggésének általános elvi rendezésén kívül a további leghatásosabb módok a növedégyarapítás érdekében hozandó intézkedések között a vágástisztások és más művelési ágtól átvett területek beerdősítése, a rontott állományok mielőbbi átalakítása, fényigényes fafajokból álló, ritkuló középkorú állományaink árnyattűrő fafajokkal való alátelepítése második koronaszint képzése céljából.

Erdőgazdaságunk területén az elmúlt másfél évtizedről tetemes kiterjedésű felújítatlan vágásterület maradt vissza. Ezek mint nyílt fekélyek éktelenkednek erdőgazdaságunk testén. Mielőbbi felszámolásuk s az aktív fatermelésbe való újra bekapcsolásuk elsőrendű népgazdasági érdek. Minthogy ezirányú munkaterületünk a pótlásoknak még mindig fennforgó szükségessége miatt rendkívül szétagolt, arra kell törekednünk, hogy a már megkezdett, de még pótlásra szoruló erdősítések teljes kipótlásával a folyamatban lévő erdősítésekkel mielőbb végezzünk s csak azután kezdjünk új feladatok megoldásába.

Az erdősítések terén igen fontosnak tartom a *sürgősségi sorrend* megállapítását. Elsősorban az optimális termőhelyi adottságokkal bíró területek beerdősítését vélem szükségesnek. Ezeken érhetjük el ugyanis a leggyorsabb eredményt, elhanyagolásuk esetén tehát viszonylag a legnagyobb növedékkiesés sújtja népgazdaságunkat.

Meg kell emlékeznem a gyorsannövő fafajok alkalmazásának a fejlesztés szempontjából való rendkívüli fontosságáról. Minden erőnkkel arra kell törekednünk, hogy a hosszú termelési időszakot lerövidítsük. Ennek egyik módja mindazon területeknek gyorsannövő fafajokkal való betelepítése, amelyeknek termőhelyi adottsága azt megengedi. Gondolok itt hegyvidéki erdészeti nedves völgyeiben, a vízfolyások mentén ennek a ter-

mőhelynek kitűnő fájára: az *égerre*, helyenként a *magaskőrisre*, ezenkívül pedig felkutatatandónak tartom a még oly csekély kiterjedésű olyan termőhelyeket is erdőgazdaságunk egész területén, amelyeken hazánk legfontosabb gyorsannövő fafajai: a *nemesnyáarak* megtelepíthetők.

A M. T. határozat intencióinak megfelelően módosítanunk kell az *akáccal* szemben az utóbbi években érvényre jutott ellenséges álláspontot s életteret kell biztosítani számára a jövőben is az igényeinek megfelelő mindazon termőhelyeken, amelyeken jelenleg is kifogástalan fejlődést mutat, még akkor is, ha az illető területen legnemesebb kemény fafajunk: a tölgy is megteremne. Népgazdaságunk jelenlegi szükségletei gyorsabb tömegtermelést követelnek meg tőlünk, mint amit a tölgy biztosítani tud, azért lesznek esetek, amikor az akác javára engedményeket kell tenni.

Ugyanez a helyzet különösen a hegyvidéki erdészetünknel a *nyír* tekintetében, amely népgazdaságunk szükségletei szempontjából mind előkelőbb helyet foglal el.

Rontott erdő erdőgazdaságunk területén szintén nagy kiterjedésben található, legnagyobb részt az ú. n. kezeléssel erdők területén. Minthogy ezek növedéktermelő kapacitása messze elmarad az elérhető maximum mögött, ugyancsak fontos népgazdasági érdek ezeknek mielőbbi leváltása új, a termőhely adottságait tökéletesen kihasználó állományokkal. A feladat végrehajtása egyes különleges esetektől eltekintve általában kevesebb gonddal fog járni az elvadult régi vágásterületek felújításánál, mert a többé-kevésbé mindenütt jelenlevő védőállomány oltalma alatt lényegesen kedvezőbb biológiai feltételek mellett erdősíthetünk, mint tarvágás során s a gyomnyomás veszélye is mérsékeltebb lesz. Az állományátalakítás során a termőhelynek megfelelő fafaj gondos megválasztása mellett ügyelnünk kell a védőállomány nyújtotta beárnyékolás szükség szerinti csökkentésére és a teljes felszabadítás megfelelő időpontban való végrehajtására.

Erdőgazdaságunk erdősítéseihez és csemetetermeléséhez szükséges minden magfajtát saját területén iparkodik begyűjteni saját szükségleteinek erejéig, egyes különleges fafajok magvait azonban, melyek iránt országsszerte általános az érdeklődés (pl.: jegenyefenyő, bükk, kocsánytalan tölgy, vöröstölgy, különféle exoták, berkenye, celtisz stb.) az utolsó szemig be fogjuk gyűjteni.

Csemetenevelésünk erős felfejlődésben van és 1955 végére feltétlenül önellátók kívánunk lenni ezen a téren. Saját csemeteszükségletünk mintegy évi 7 000 000 db. különböző fajú, legnagyobb részt iskolázott, kisebb mértékben magági csemete, amihez még hozzászámítandó az országfásítási célra termelendő több százezer darab csemete, suháng, illetve sorfa.

Csemetekertjeink nagy része fenyőcsemete termelésre szolgál; mint-hogy pedig erre a célra a kisüzemi csemetekertek jobban megfelelnek, nem törekszünk nagyüzemi csemetekertek létesítésére, hanem kisebb méretű, lehetőleg körárnyékos csemetekertek telepítését szorgalmazzuk. Nagyüzemi csemetekertet csak Nagylozson és Sopronban kívánunk létesíteni, utóbbi helyen az oktatás céljainak szolgálatában. A nagyüzemi csemetekerteket a legmagasabb fokú gépesítéssel kívánjuk üzemeltetni, többi csemetekertjeinket pedig olyan mértékben gépesítjük, amennyire az kisüzemi csemetekertben lehetséges.

Erdőművelésünk egyik leg súlypontosabb problémája az *erdősítések* ápolása. Ápolás nélkül különösen az erős gyomosodásra hajlamos régi vá-

gásterületek újraerdősítésére fordított minden fáradozásunk hiábavaló. Az ápolási munkákkal kapcsolatban röviden meg kell jegyeznem, hogy erdőgazdaságunk területén az ápolások célja és kivitele az eltérő klimatikus viszonyoknak megfelelően kétféle. Általában a magasabb évi csapadékmennyiséggel bíró soproni, sopronkörnyéki, horpácsi, röjtöki területeken megfelelő tányéros vagy pásztás előkészítést feltételezve rendszerint az egész vegetációs időszak alatt a talaj vízgazdálkodása annyira kielégítő, hogy a felburjánzó gyomok gyökérversenytől, illetve a talajnak a szárító szelek és hő behatására bekövetkezhető teljes kiszáradásától csemetéinket nem kell féltetni. Ezekben a területeken a veszély forrása éppen ellenkező: a megfelelő talajnedvesség következtében a tányérok, illetve a pászták közötti gyomtakaró annyira fölébe nő csemetéinknek, hogy azok a létfenntartáshoz szükséges minimális fénymennyiséget sem kapják meg s emiatt elpusztulnak vagy legalábbis a túlzott beárnyékolás következtében véznán, satnyán éppen csak tengődnek. Ilyen helyeken az ápolás célja: ültetéseinknek a gyomnyomás, a túlzott beárnyékolás alól való felszabadítása, eszköze a sarló, fás sarjak jelenléte esetén a tisztító olló is.

Kimondottan száraz éghajlat alatt, mint amilyen az iváni is, az évi csapadékmennyiség, sajnos, sokkal kevesebb, semhogy csemetéinket elfojtással fenyegető túlzott gyomosodástól kellene tartanunk. Ezekben a területeken éppen az elégtelen csapadékmennyiség miatt, amely hátrányt az iváni „cseri talajok“ rossz vízgazdálkodása mégcsak fokoz, már veszélyessé válhat a gyomnövények gyökérversenye. Ezekben a helyeken az ápolás célja a talajnedvességnek a csemeték részére való tárolása, eszköze a kapa.

Komolyan kívánunk foglalkozni az eddig sarlóval végzett ápolások gépesítésének megoldásával. Ennek sikere lényegesen enyhítené a jelenlegi nyomasztó munkaerőhiányt.

Fiatalosaink *tisztítása* és középkorú állományaink *gyérítése* semmivel sem kevésbé fontos problémája az erdőművelésnek, mint az erdőültetések ápolása. Amint az ápolásoknál, ugyanúgy a tisztításoknál és gyérítéseknél is, rendkívül fontos a munka idejében és megfelelő módon való végrehajtása.

Tisztításoknál a bajok legfőbb kútforrása — a tisztítások teljes elmaradásán kívül — a tisztításai munkának részes módon való végrehajtása. Ameddig a munkavállaló érdekelt abban, hogy a tisztítás folyamán mennyi és milyen anyag kerül kivágásra a fiatalosból, nem kerülhető el, hogy olyan anyag is áldozatul ne essék a szakszempontok helyett kapzsiságtól vezetett munkájuknak, amelynek a fiatalos további jó fejlődése érdekében feltétlenül helyén kellett volna maradnia. Ezért szükséges a részes tisztítások pénzesre való átfordítása természetesen szigorú felügyelet és állandó irányítás alatt.

Amint a gyakorlatban sok szomorú példáját láthatjuk a tisztítások elmaradásának, illetve a rosszul végrehajtott tisztítások káros következményeinek, ugyanúgy gyakran találkozhatunk annak beszédes bizonyításával, mit jelentenek az erdők értéknövekedésében az idejében és ismételten végrehajtott szakszerű gyérítések és mi a következménye azok elhanyagolásának. A gyérítések közvetlen célja különböző lehet aszerint, hogy azt az állomány milyen korában hajtjuk végre, a végcél azonban mindenképpen egy: az állomány minőségének javítása. A legkárosabb felfogás tehát, amikor a gyérítést a fahasználat bizonyos módjának tekintjük. A gyérítésnek erdőápolási műveletnek kell lennie s az olyan fák eltávolítására kell szo-

ritkozni, amelyek náluknál értékesebb egyedeket szabad fejlődésükben gátolnak. A használatnak pedig meg kell elégednie, mind mennyiségileg, mind minőségileg azzal a selejt-fatömeggel, amely mint nem kívánatos, az állományból eltávolítandó.

Igaz örömmel üdvözljük a M. T. határozatának a tisztítások és gyérítések tekintetében hozott szabatos intézkedéseit, azok a jövőben intézményesen fogják biztosítani a tisztítások és gyérítések minőségi végrehajtását.

Az erdőgazdasági termelés fejlesztéséhez szükséges intézkedések végrehajtásához alapvetően fontos megfelelő létszámú munkaerő rendelkezésre állása. A kérdés megoldása érdekében nyíltan és bátran fel kell tárni a nyomasztó munkaerőhiány okait s keresni kell a módokat, amelyekkel ez a létfontosságú kérdés megoldható. Egyik főok az, hogy az erdőgazdaságban az időjárás viszonyok következtében sohasem érhető el a dolgozók foglalkoztatottságának olyan mértéke, mint a zárt helyen folyó, ipari munkában.

Az erdőgazdasági normák olyan rendezése, amely a napi kereset fokozásával igyekezne kiegyensúlyozni a munkakiesésből származó keresetcsökkentést, ellenkezne a szocialista bérezés alapelveivel s nagymértékben igazságtalan is volna. Ehelyett erdőgazdasági dolgozóink foglalkoztatottságának fokozásával kell a kérdés megoldására törekednünk, oly módon, hogy azokon a napokon, amelyeken az időjárás viszonyok nem teszik lehetővé szabad ég alatt folytatandó munkák végzését, háziipari vagy egyéb zárt helyen folytatható kereseti lehetőséget biztosítsunk dolgozóink részére. Erre a célra kitűnően beválhat hegyvidéki erdészetünk vezetőjének kcsárfonó üzem létesítésére vonatkozó javaslata, vagy ugyanennél az erdészetnél már a múlt év decemberében bevezetett műkarácsonyfagyártás, a csemetekerti árnyalóknak ezidén tervbevett készítése.

E három kiragadott foglalkoztatási lehetőség távolról sem elegendő a kérdés teljes megoldásához, erdészeink leleményességéhez fordulok tehát, iparkodjanak további, az említett ötleteket hatásaiban túlszárnyaló módokat kieszelni dolgozóink állandó foglalkoztatottságának elérése céljából. Felsőbbségünket pedig arra kérjük, hogy ebbeli törekvéseinkben hatékonyan támogassanak, esetleg a könnyűipari minisztérium hatáskörébe tartozó alárendeltebb, az erdőgazdasággal rokontermészetű iparágaknak az erdőgazdasághoz való áttelepítése révén is.

Az erdei legeltetés kérdésében a leghelyesebb megoldásnak tartanám, ha mindazokat a területeket, amelyekre a mezőgazdaságnak legeltetés szempontjából feltétlenül szüksége van, kihasítanók az erdőgazdaság területéből s átadnók a mezőgazdaság hatáskörébe. Igéretet tehetünk a mezőgazdaságnak, hogy teljes szakmai tudásunkkal támogatjuk ezeknek a legelőterületeknek fásítását, jókarbantartását is.

Nem mulasztom el végül, hogy az erdőgazdaság dolgozói részéről köszönetet ne mondjak kormányzatunknak azért, hogy utat mutatott a meghozott M. T. határozattal a magyar erdőgazdaság felvirágoztatása irányában. Rajtunk áll most a sor, hogy rálépjünk erre az útra, amelyen érdemes dolgozni, érdemes küzdeni mindazoknak, akikben él a hivatásérzet s jobban-rosszban egybeforottnak érzik sorsukat a magyar erdőgazdaság sorsával. Azt hiszem valamennyiünk nevében ígérhetem, hogy teljes tudásunkkal és töretlen akarattal indulunk meg ezen az úton s diadalra visszük erdőgazdaságunk fejlesztésének ügyét.